

Jonas Basanavičius, Karolis Račkauskas-Vairas, Martynas Yčas ir Anicetas Strimaitis prie Lietuvių Susivienijimo Amerikoje pastato Niujorke 1913 m. Nuotrauka: Bromberg Studio

NAUJIENLAIŠKYJE

IN THE NEWSLETTER

Tarybos Pirmininko kalba
2

Prezidentės kalba
3

LAA news
4 – 5

Narių susirinkimas
6

Pastatas
7

Archyvai
8

Apžvalga
9

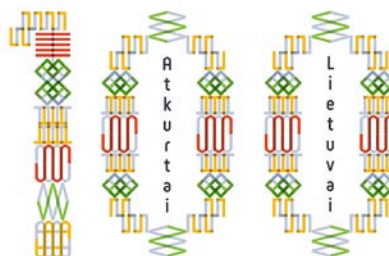
Kultūros ir meno erdvė
10 – 14

Narystė
15

307 W. 30th Street
New York, NY, 10001
Tel: 1-212-563-2210
laasla307@gmail.com

Sveikiname Lietuvą valstybės atkūrimo jubiliejaus proga!

Congratulations to Lithuania on the anniversary of Restoration of Independence!

Metai Susivienijime Lietuvių Amerikoje buvo aktyvūs ir sėkmingi. Įgyvendindami mūsų misiją išlaikyti SLA pastatą kaip kultūros centrą skirtą lietuviškai veiklai, mes organizuojame daugybę parodų, paskaitų ir įvairių kultūrinių renginių. Švęsdami mūsų 130 metų jubiliejų, pristatėme istorinę ekspoziciją „Tėvynė.“ Ją sudarė Daniaus Gliniskio, Lauros Zaveckaitės, Juliaus Ludavičiaus, Dainos Mattis, Aldonos Marijošienės ir Giedrės Stankūnienės surinkta ir vaizdingai išeksponuota SLA 130 metų veikla. Taip pat turėjome SLA 130 metų jubiliejaus šventę su lietuviškomis vaišėmis ir muzika iš praeities.

Jau pradėjome mūsų pastato fasado atnaujinimą. Iš po nuimto seno metalinio apkalo pasimatė graži mūrinė siena. Būtina užglaistyti sienines siūles, pataisyti durų ir langų sąramas, nudažyti fasado atbrailas. Visi taisymai kainuos apie \$100,000. Esame nepaprastai dėkingi Lietuvių Fondui ir Tautos Fondui už aukas. Sutarėme su mūsų nuomininku, Tautos Fondu, dėl papildomos finansinės paramos reikalingos užbaigti pastato išorinio vaizdo darbus. Mes džiaugiamės darniu bendradarbiavimu su Tautos Fondu naudojantį mūsų patalpas savo administracinei veiklai ir susirinkimams.

Laima Mihailovich, pastato administratorė, vykdo visus reikalingus pastato pagerinimus ir kartu užtikrina, kad mūsų nuosavybė būtų pelninga. Ačiū, Laima.

Gražinos Janušienės pastangomis, mūsų broliai lietuviai įkūrė SLA Šiaurės Vakarų skyrių Washingtono valstijoje. Šis augimas suteikia mums energijos ir norime paremti pastangas leidžiančias telkti naujus narius pritariančius mūsų vizijai išsaugoti šį vertingą pastatą.

Aš tikiuosi, kad parodžiau SLA organizacijos gyvybingumą ir laukiu mūsų narių palaikymo, atsiliepimų ir dalyvavimo.

Saulius Sirusas
SLA Tarybos Pirmininkas

We had an active and successful year at LAA. In furtherance of our mission to maintain LAA facility as a cultural center for Lithuanian activities, we hosted numerous exhibits, lectures and various cultural events. In celebrating our 130 year anniversary we presented an exposition of the history of „Tevyne“. It included 130 years of LAA activities featuring a comprehensive pictorial history of SLA assembled and displayed by Danis Gliniskis, Laura Zaveckaitė, Julius Ludavicius, Daina Mattis, Al-dona Marijosius and Giedre Stankunas. We also had a 130 years celebration at LAA with Lithuanian cuisine and music from the past.

We already began the renovation of our building facade by removing the old metal siding which revealed a handsome brick wall. We need to do pointing, repair of lintels and painting of the cornice. Financing of repairs could cost about \$100,000. We are very thankful to have received a grant from Lithuanian Foundation and a donation from Lithuanian National Foundation. We have made additional financial arrangements with our tenant, Lithuanian National Foundation, for continuing assistance in achieving our financial goal. We are enjoying harmonious relations with Lithuanian National Foundation who uses our facilities for their administration functions and their meetings.

Laima Mihailovich, building manager, handles all the necessary improvements to the building while keeping the property profitable. Thank you, Laima.

Through the effort of Grazina Janusas, a Northwest chapter of SLA was formed by our Lithuanian brothers in Washington State. We are energized by this development and hope to launch an effort to recruit more new members who share our vision of preserving this valuable building.

I hope I've demonstrated the viability of LAA and look forward to the support, comments and involvement of our members.

Saulius Sirusas
LAA Chairman of the Board

SLA Tarybos Pirmininkas Saulius Sirusas.
Nuotrauka: G. Sirusienė

SLA Valdyba / LAA Officers

Man didelė garbė būti pirmąją moterimi – Susivienijimo Lietuvių Amerikoje prezidente per 130 metų.

Aš tapau savanore 2009 metais ir dabar, 2018 metais, aš matau visus didžius pasikeitimus įvykusius SLA per 9 metus: buvo atliktos pirmo ir antro aukšto renovacijos, 2014 metais sukurta meno programa, sumažinti valstybiniai mokesčiai 59%, instaliuota nauja krosnis rūsyje ir nauja HVAC šildymo ir šaldymo sistema trečiame aukšte, nupirkti stalai ir kėdės į kiemėlį, įgytos archyvinės dėžės ir aplankai. Šiuo metu restauruojamas pastato fasadas atkuriant jo originalią 1910 metų išvaizdą.

Tai yra ypatingas pastatas ir ypatinga organizacija. Mano tikslas – išlaikyti juos daugelį metų. Tai yra vienintelis pastatas priklausantis lietuviams Niujorko mieste ir esantis tokioje puikioje kaimynystėje, šalia Penn Stoties.

Visi šie pasiekimai nebūtų buvę įmanomi be savanorių, kurie parodė meilę organizacijai paaukodami savo laiką, energiją ir idėjas.

Noriu padėkoti tarybos ir valdybos nariams, savanoriams tvarkantiems archyvus, savanoriams mūsų meno erdvėje, Tautos Fondui ir Lietuvių Fondui už finansinę paramą ir palaikymą.

Esu labai dėkinga dr. Ramūnui Kondratui ir dr. Ramojui Kraujeliui prisidėjusiems prie archyvisčių atvykimo iš Vilniaus.

Nuoširdžiai ačiū Gražinai ir Sauliui Sirusams, Daniui Gliniskiui, Giedrei Stankūnienei, Gražinai ir Sauliui Janušams, Sauliui V. Kupriui, Nicolas A. Boxter, Juliui Ludavičiui, Laurai Zaveckaičiai, Ievai ir Thomas Mediodia, Dainai Mattis, Aidiui Bareikiui, Aldonai Marijošienei, Aldonai M. Gobužienei, Patricia ir Michael Cholewka, Jonui A. Stundžiai, Gintarei Bukauskas, Marytei Oželytei-Fjelstad, Liucijai Kašiubai-Paknienei, Ramutei ir Ričardui Hopanams, Rasai Žvinakytei.

Esu labai dėkinga visiems mūsų nariams ir organizacijoms, kurie prisijungė paremti SLA.

Labai ačiū visiems kolekcionieriams padovanojusiems meno kūrinius iš privačių rinkinių ir visiems menininkams paaukojusiems savo darbus mūsų aukcionams, kuriuose buvo surinktos lėšos meno erdvės renovacijai pirmame aukšte. Labai dėkui Virginijai ir Vitaliui Sirusams davusiems daug paveikslų mūsų antrajam aukcionui.

Širdingai ačiū Laimai Šileikytei – Hood, Juan Pablo Debesiui ir dr. Giedrei Kumpikas už jūsų dosnias ir nuolatinės aukas.

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ateitis yra labai šviesi. Daug nuostabių sumanymų bus įgyvendinta artimiausiais metais.

Pagarbiai,
Laima Mihailovich
SLA Prezidentė

It is an honor to be the first woman President of Lithuanian Alliance of America in 130 years.

I became a volunteer in 2009 and now, in 2018, I look at these 9 years and see all the great changes at LAA: the renovations of the first and second floors; new Art Program launched in 2014; the taxes lowered 59%; new furnace installed; new HVAC heating and cooling system installed in the 3rd floor apartment; new tables and chairs bought for the yard outside; preserving the archives in the basement with new acid free boxes and folders. At the moment we are having the façade of the building restored to its original 1910 appearance.

This is a special building and a special organization and my goal is that it continues for many years to come. This is the only building in NYC that belongs to Lithuanians and is located in such a great neighborhood near Penn Station.

All these things would not have been possible if it were not for all the volunteers that gave their love to the organization, their time, energy and ideas.

I want to thank the Board of Directors, our Officers, the volunteers who work with the archives, the volunteers in our Art Space, Lithuanian National Foundation (NY) and Lithuanian Foundation (Chicago) for their grants and their support.

I am also thankful to Dr. Ramunas Kondratas and Dr. Ramojus Kraujelis for facilitating the arrival of the archivists from Vilnius.

Thank you Saulius and Grazina Sirusas, Danius Glinskis, Giedre Stankunas, Saulius and Grazina Janusas, Saulius V. Kuprys, Nicolas A. Boxter, Julius Ludavicius, Laura Zaveckaite, Thomas and Ieva Mediodia, Daina Mattis, Aidas Bareikis, Aldona Marijosius, Aldona M. Gobuzas, Michael and Patricia Cholewka, Jonas A. Stundzia, Gintare Bukauskas, Maryte Ozelyte-Fjelstad, Liucija Kasiuba-Paknyts, Ricardas and Ramute Hopanas, Rasa Zvinakyte.

I want to thank all the members and organizations who have joined to support LAA.

A very, very special thank you to all the collectors who donated art pieces from their own private collections and all artists who donated their art for our auctions which raised money for the renovations for the art space 1st floor. Thank you Vitalius and Virginija Sirusas for the many paintings you donated for our second auction.

I am grateful to Laima Sileikyte – Hood, Juan Pablo Debesis, and Dr. Giedre Kumpikas for your generous donations and constant support.

The future of LAA is very bright. Many more great things will be accomplished in the coming years.

Respectfully yours,
Laima Mihailovich,
LAA President

SLA Prezidentė Laima Mihailovich. Nuotr.: RZ

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organizacinio medžio šaknys – kuopos. Jų savaiminė iniciatyva ir guvus atsiliepiamas į SLA tarybos sumanymus tapo organizacine stiprybe. Nuotrauka: RZ

• Members meeting

LAA members meeting was held on Nov. 13, 2016. S. Kuprys, Pres. Of LAA, Laima Sileikyte-Hood, LNF Pres., Dr. Giedre Kumpikas, Director of NY Lithuanian Radio, greeted the assembled guests. Pres. S. Kuprys presented the history of the organization and emphasized that the achievements of LAA would not have been possible without dedicated members and volunteers. M. Cholewka reported on LAA membership stressing that innovative ways of attracting new members should be explored. L. Mihailovich, LAA Administrator, thanked members and volunteers who contributed to the enhancement of the building. S. Sirusas, LAA treasurer, reported on the financial status of the organization. Following the reports, members voted and elected a new Board of Directors.

At LAA Board of Directors meeting which took place on Feb. 7, 2017 the following important matters were discussed:

- 59% federal tax reduction due to diligent efforts of L. Mihailovich, S. Kuprys, S. Janusas;
- Revision of LAA by-laws;
- Revision of membership dues - \$35 family membership was eliminated and individual \$25 dues for adults were put into effect.

• Building

LAA has occupied its current premises in midtown Manhattan since 1910. As with any hundred-year-old structure, maintenance is an ongoing need – currently, the façade requires major renovation. Concurrently with Lithuania's 100-year jubilee, LAA's Board of Directors decided to restore the outer surface of the building to its original appearance as seen in a 1913 photo. Aluminum plates, which were installed to cover deteriorating aging bricks on the lower level of the building, were removed revealing original masonry badly in need of repair. Funds for the major undertaking are being solicited from various sources. We invite contributions from donors interested in restoration of this historic building.

• LAA review

Monika Sipelyte, a doctoral student from Lithuania, devoted part of her visit to the United States doing research and assisting in archival work at LAA. She shared her impressions and thoughts about the people and organizations (especially LAA) which have a great impact on preserving and transmitting knowledge and cultural heritage not only through print but through active presentation and participation.

• Archives

Archivists Sigita Baranauskiene and Neringa Betingiene from the Central National Archives of Vilnius and dr. Giedre Mileryte-Japertiene from the Martynas Mazvydas Library in Vilnius spent October of 2016 advising and helping to organize LAA archives.

The archivists became acquainted with LAA holdings and their content: minutes of annual conferences (dating back to 1899), minutes of chapter meetings, photos, financial documents, printing blocks of photos, and realia of the organization – medals, stamps, chapter seals, etc. Dr. Giedre Mileryte-Japertiene reviewed and categorized various LAA publications, made lists of protected publications, and sent some duplicates of "Tevyne" and other booklets to Vilnius. The archivists shared information on how to systematize, describe, and list documents that are in our possession.

On Oct. 14 the archivists presented their findings to members of the Lithuanian American Community. They talked about their work and answered questions about retrieving information from the archives in Vilnius.

LAA also collaborates with the Lithuanian Research and Studies Center in Chicago and ALKA in Putnam, Connecticut.

Kunigas Eugene Sawicki laiko mišias Lietuvos Vyčių susirinkimo dalyviams. Nuotrauka: L. Mihailovich

LAA culture and art space

• Events at LAA

Numerous LAA events and exhibits bring together Lithuanians of different generations for various activities. Every July 6th the community gathers to join Lithuanians all over the world in singing the national anthem. Early spring students take a Lithuanian language test to measure their proficiency.

Many evenings we can join the group "Giedula" led by Vaiva Aglinskas to participate and or listen to ethnographic folk songs. A newly formed theater group "Pokstininkai" led by Vida Bladykaite-Wilson entertains us with original performances several times a year.

Organizations such as Lithuanian National Foundation, Lithuanian – American Community, Knights of Lithuania, and Lithuanian Educational Council gather for meetings and conferences on our premises.

• The Lithuanian – American Community

The Lithuanian – American Community of New York organizes a wide variety of cultural events at LAA art space. For example, in February 2017 architect D. Glinskis provided the history and recent restoration work at St. Patrick's cathedral; the Landsbergis family presented a program which included introductory remarks by prof. V. Landsbergis and original songs performed by his son and daughter-in-law. Later in the year, historian Valdas Buozyš discussed "Radviliada," a film tracing the influence of the Radvila family in Lithuanian history. In addition, actors Gediminas and Ainius Storpirstis, heraldic specialist Aidas Baskys, photographer Jonas Staselis among others have appeared at LAA with diverse, informative and well attended lectures.

• Remembering Adomas Galdikas

LAA and LNF organized a retrospective exhibit of the art of Adomas Galdikas a leading artist of the Lithuanian diaspora. Twenty - seven paintings from different periods of his work were borrowed from private collections. Prof. Stasys Gostautas described Galdikas' creative work, and Vaiva Aglinskas' group "Giedula" performed several folkloric songs.

Dr. Roze Somkaite, long-time friend of the artist shared some memories of his life in the United States. Realizing that the artist was not selling his work, Dr. Roze offered to help. Successful art shows were organized in Baltimore, Chicago, Philadelphia and Cleveland.

Galdikas painted every day from morning till night and considered himself blessed to be able to do so. His friends were artists, poets, musicians who complemented his inner life.

Ūkininkė Aneliukė – "Mamutė" duoda patarimus merginoms spektaklyje komedijoje "Vakaronė piniginėje." Nuotrauka: R. Hopanienė

• SLA307 Art Space

LAA is home to SLA307 which presents artists who reflect current cultural and artistic trends. A group exhibit "Smart Dust" showed works of 100 artists from US, Canada, Germany, and France. VNO – NYC brought together the creations of thirty – seven Lithuanian artists from both sides of the Atlantic. T. Steele's abstract paintings, S. Koponen's expressionist works, Kes Zapkus' 60-year retrospective of drawings, Vytenis Jankunas' video and photo installation, Emily Shanahan's film and photo collage and sculptural installation.

Cultural events hosted by SLA307 Art Space included an evening of poetry with Vytautas Bakaitis and John Godfrey, a documentary film about Kes Zapkus "With Paint on Canvas" and Leon Polk Smith "Full Circle" by Jerry Gambone, and "Was There a War" by Jonas Mekas.

• 130 year anniversary celebration

Our organization celebrated its 130 year anniversary in 2017. To commemorate this memorable jubilee a historic presentation in the form of publications and a time line starting from 1886 in Pennsylvania was portrayed on the walls of our art space. This presentation showed how the first wave of Lithuanian settlers were instrumental in creating an influential organization, even when faced with great hardships. This organization had a renaissance in the second decade of the 21st century.

To celebrate this historic occasion LAA invited all its members for a grand celebration.

"Giedula" atlieka folklorines dainas A. Galdiko parodos atidaryme. Nuotrauka: L. Mihailovich

SLA narių susirinkimas

2016 metų lapkričio 13 dieną, SLA patalpose Niujorke, įvyko visuotinis Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narių susirinkimas.

SLA prezidentas adv. Saulius V. Kuprys pasveikino dalyvius ir apžvelgė programą. Pagiriamais žodžiais apie sėkmingą bendradarbiavimą su SLA organizacija dėl bendrų idealų pasidalino Tautos Fondo valdybos pirmininkė Laima Šileikytė-Hood ir Niujorko Lietuvių Radijo direktorė dr. Giedrė Kumplikas.

Sekusioje kalboje adv. S.V. Kuprys priminė šios seniausios lietuvių organizacijos JAV istoriją ir pabrėžė jos pasiekimus, kurie būtų neįmanomi be buvusių ir dabartinių narių bei savanorių, taip pat ją remiančių organizacijų, prisidėjimo.

Michael A. Cholewka pratęsė SLA prezidento mintį apie narystės svarbą organizacijos išlikimui ir klestėjimui. Jis supažindino dalyvius su dabartine narystės padėtimi pažymėta pastebima mažėjimo tendencija ir pateikė pasiūlymų ją pakeisti.

Įdomesnių lietuvių bendruomenei skirtų kultūrinių renginių ir edukacinių programų organizavimas SLA patalpose, taip pat ryšių su Lietuvos akademine ir profesionaliomis organizacijomis plėtojimas, galiausiai, aktyvus šiuolaikinių medijų vartojimas - šios kryptingos pastangos pritrauktų naujų narių, ypač, iš jaunimo tarpo.

Toliau tarybos vykdomoji sekretorė ir SLA pastato administratorė Laima Mihailovich padėjo nariams ir savanoriams parėmusiems pasikeitimus vykusius per paskutinius trejetą metų: atnaujintus – SLA ir TF raštines, pastato rūšį, skirtą archyvo saugojimui, bei puoselėjamus – SLA kiemelį ir Sla307 Art Space.

SLA išdininkas G. Saulius Sirusas informavo susirinkusius dalyvius apie stabilią organizacijos finansinę būklę.

Baigus skaityti pranešimus ir juos patvirtinus, įvyko tarybos rinkimai, kuriuose dalyvavo 33 nariai ir 68 narių įpareigoti asmenys užsiregistravę susirinkime. L. Šileikytė-Hood, J. Pablo Debesis ir Liucija K. Paknienė užtikrino sklandžią ir nešališką rinkimų eigą. Naujai išrinktieji septyni tarybos nariai 2017 – 2019 laikotarpiui uždaramame posėdyje sudarė SLA valdybą.

Iš kairės į dešinę: Julius Ludavičius, Giedrė Stankūnienė, G. Saulius Sirusas, Audronė Overas, Laima Mihailovich, Gražina A. Janušienė, Danius Glinskis. Nuotrauka: RZ

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

Tarybos Pirmininkas

G. Saulius Sirusas

Tarybos nariai

*Patricia A. Cholewka, EdD, Danius Glinskis, Gražina A. Janušienė, Julius Ludavičius, Laima Mihailovich, Giedrė Stankūnienė

VALDYBA

Laima Mihailovich – Valdybos Pirmininkė ir pastato administratorė,
Saulius V. Kuprys, Esq. – Vice Pirmininkas ir teisinis patarėjas,
Giedrė Stankūnienė – Vice pirmininkė ir archyvų vedėja,
G. Saulius Sirusas – Išdininkas,

*Patricia A. Cholewka, EdD – Vykdomoji sekretorė

*P. A. Cholewka, EdD atsistatydino iš vykdomosios sekretorės pareigų. SLA taryba paskyrė Audronę Overas užimti sekretorės pareigas.

SLA taryba paskyrė Nicolas A. Boxter finansų patarėju.

2017 metų vasario 7 dieną įvykusiame tarybos narių susirinkime buvo aptarti svarbūs SLA organizacijai sprendimai:

- Sauliaus Janušo, L. Mihailovich ir adv. S.V. Kuprio atkakliomis pastangomis sumažinti SLA valstybiniai mokesčiai 59%;
- Organizacijos įstatai buvo perrašyti;
- Šeimos narystės mokestis (\$35) buvo panaikintas. Kiekvienas asmuo norintis tapti SLA nariu ar pratęsti narystę gali sumokėti \$25 mokestį.

SLA pastatas

Istorinė Fotografija

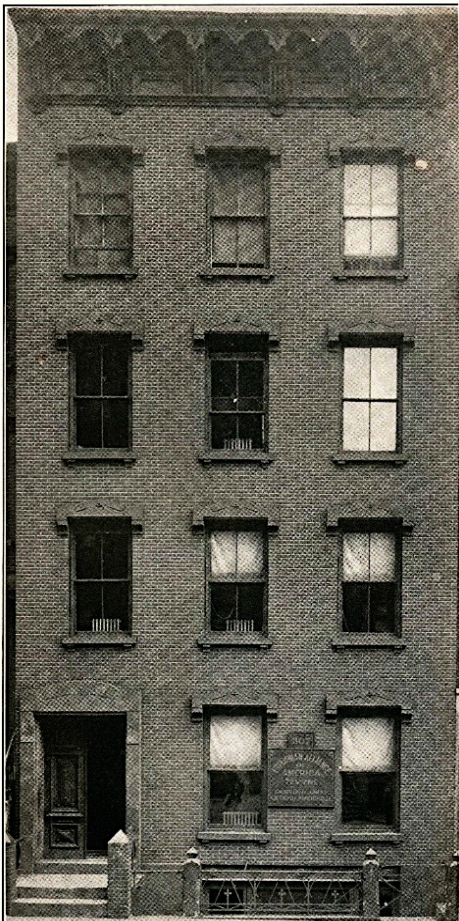
Danius Glinskis

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje pernai paminėjo savo 130 metų jubiliejų istorinė paroda. Jame svarbiausiu jungiamuoju elementu tapo organizacijos istorija laiko linijoje nuo Kolumbo laikų iki šių dienų. Dvi šios organizacijos svarbios dalys nebuvo plačiau pristatytos parodoje: tai – „Tėvynės“ laikraščio ir SLA pastato istorijos. Jų laukia atskiros parodos ir aprašymai.

Pastato, kuriame SLA gyvena nuo 1910 metų, šiais metais laukia tolimesnė istorija. Sulaukus finansinės paramos iš Lietuvių ir Tautos fondų, nuo fasado pirmame aukšte buvo nuimtas aliuminio uždengimas. Jis buvo uždėtas aštuntame dešimtmetyje paslėpti įvykusias pastato senėjimo problemas. Po uždengimu surastas apnykęs originalus fasadas, kurį SLA visada svajojo atkurti.

SLA raštinėje kabanti 1913 metų archyvinė nuotrauka su M. Yču, dr. J. Basanavičiumi, A. B. Strimačiumi ir K. Račkausku – Vairu prie SLA pastato Niujorke

SLA pastatas 1910 m. Archyvinė nuotrauka iš Aukšinio Jubiliejaus Albumo išleisto 1936 m.

Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio metais, SLA užsibrėžė sutvarkyti išorinę pastato pusę, kad ji kiek galima labiau sutaptų su fasado vaizdu matomu istorinėje 1910 metų nuotraukoje.

Pernai prasidėję šio projekto pasirošimai stumiasi į priekį: jau sutarta paskola tvarkymo darbams, gauti sąmatiniai pasiūlymai iš kelių statybinių organizacijų. Tikimės, kad paskolų ir sukaupytų lėšų užteks fasado rekonstrukcijai. Tačiau gali būti ir taip, kad kai kuriuos tvarkymo darbus teks atidėti ateičiai, jei optimistiniai finansiniai paskaičiavimai nepasitvirtins.

Todėl kviečiame Amerikos lietuvių bendruomenę prisidėti prie prasmingo projekto – vienintelio Amerikos lietuvių organizacijos Niujorke valdomo pastato išvaizdos atkūrimo.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra ne pelno siekianti organizacija, todėl visos aukos gali būti nurašytos nuo mokesčių.

SLA pastatas 2018 m. Nuotrauka: D. Glinskis

SLA archyvai

Archyvų projekto dalyviai. Nuotrauka: S. Scedrina

Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA) darbuotojos – direktoriaus pavaduotoja Sigita Baranauskienė ir Informacijos ir apskaitos skyriaus vedėjos pavaduotoja Neringa Betingienė 2016 m. spalio 1-20 d. lankėsi “Susivienijimo Lietuvių Amerikoje” archyve Niujorke.

Komandiruotė sietina su projekto “Susivienijimo Lietuvių Amerikoje fondo, sudėtinės lietuvių išeivijos archyvų dalies, tvarkymas Niujorke” įgyvendinimu. Kartu su Lietuvos archyvistėmis projekte dalyvavo projekto partnerio – Lietuvos Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos (LNB) atstovė, Informacijos mokslų skyriaus vadovės pavaduotoja, dr. Giedrė Milerytė-Japertienė.

Į projekto vykdymą aktyviai įsitraukė Niujorke gyvenantys SLA nariai ir savanoriai: Laima Mihailovich, Aldona Marijošienė, Giedrė Stankūnienė, Aldona M. Gobužienė, Danius Glinskis, Laura Zaveckaitė, Julius Ludavičius, Jonas Stundžia ir kiti. Projekto dalyvius lietuvių išeivijos archyvų klausimais konsultavo Vilniaus universiteto muziejaus direktorius dr. Ramūnas Kondratas.

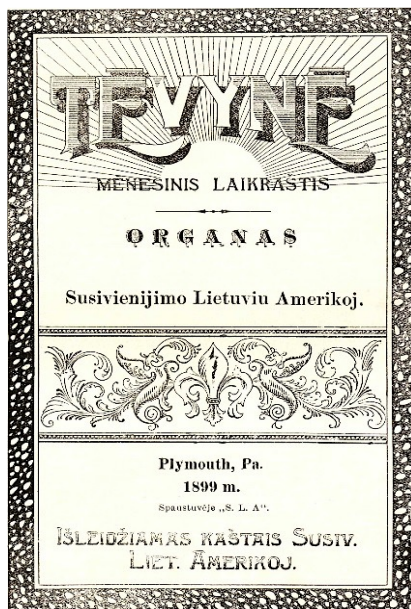
LCVA darbuotojos komandiruotės metu peržiūrėjo ir susistemino archyve saugomus dokumentus pagal pagrindines SLA veiklos kryptis: organizacijos ir jos kuopų steigimas, aukų rinkimas, pašalpų ir paskolų skyrimas, vėjų organizavimas, finansiniai veiksmai. Saugomi SLA Seimų, Papildomosios Tarybos suvažiavimų bei kuopų susirinkimų ir posėdžių protokolai, SLA Konstitucijos, straipsnių “Tėvynės” ir kitiems leidiniams rengimo dokumentai, narių bylos, fotografijos, nuotraukų klišės ir SLA atributika (kuopų antspaudai, ženklukai, Seimų dalyvių medaliai).

Dr. G. Milerytė-Japertienė susistemino SLA leistus periodinius leidinius, knygas, kitus spaudinius, sudarė saugomų leidinių

sąrašą, atrinko ir išsiuntė į LNB laikraščio “Tėvynė” ir kitų lietuvių išeivijos leidinių dubletus. Su SLA savanoriais, toliau tvarkysiančiais archyvą, pasidalinta patarimais dokumentų tvarkymo, sisteminimo aprašymo, archyve nesaugotų dokumentų atrankos klausimais.

Spalio 14 d. SLA patalpose įvyko susitikimas su Niujorko lietuvių bendruomene, SLA nariais ir savanoriais. Jo metu buvo papasakota apie Lietuvos archyvų ir M. Mažvydo bibliotekos veiklą, atsakyta į klausimus apie informacijos paieškos galimybes Lietuvos archyvuose. Bendruomenei pristatyti įdomesni SLA archyve saugomi dokumentai, papasakota apie jų tvarkymą, aptartos bendradarbiavimo perspektyvos, naujų bendrų projektų kūrimas ir įgyvendinimas.

SLA taip pat bendradarbiauja su Lituanistikos tyrimo ir studijų centru (LTSC) Čikagoje bei Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvais (ALKA) Putname, kuriems siunčia turimų dokumentų ir knygų dublikatus. Bendromis jėgomis sutvarkius ir aprašius išeivijos dokumentinę palikimą, jis bus išsaugotas ir taps prieinamas lietuvių išeivijos veiklą ir emigracijos problemas tyrinėjantiems mokslininkams ir studentams.

“Tėvynės” viršelis. Atspaudas ir nuotrauka: L. Zaveckaitė

LCVA darbuotoja Sigita Baranauskienė. Nuotrauka: S. Scedrina

Ištrauka iš straipsnio “Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) archyve Niujorke tvarkyti organizacijos dokumentai” (Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos naujienos).

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje: šimtmečio istorija JAV

Monika Šipelytė

Dauguma Europos tautų yra prisidėjusios prie Jungtinių Amerikos Valstijų tapatybės kūrimo – tiek fiziškai kolonizuodamos šią Žemės rutulio dalį, tiek platindamos jos kaip “išsvajotosios žemės” įvaizdį. XIX-XX a. sandūros lietuvių emigrantai irgi savaip matė tolimąją Ameriką, bet dauguma jų istorijų ateities kartoms liko nežinomos. Kažkiek praskleisti tą nežinomą buvo mano kecionės į JAV tikslas.

Pirmojo apsilankymo kitoje Atlanto vandenyno pusėje žavesys, žinoma, turėjo neįtikėtinai daug įtakos įspūdžiui ir savaip suvoktos patirties autentiškumui. Tačiau įspūdžio aprašymas šiame tekste tikrai ne pats svarbiausias: svarbesnė yra priežastis, kodėl keliavau į Niujorką ir ką ten stengiausi atrasti.

Taigi antrasis dėmuo – emigrantų patirtis. Ne tik kaip vienkartinis įvykis, bet ir kaip nuosekli daugybės patirčių istorija: įdomybių pilna mūsų tautos ir valstybės dalis, pamažu grįžianti ir grąžinama į Lietuvą. Iš tiesų sunku ją atskirti nuo šiandienos diskursų apie emigraciją, tačiau iš esmės per šimtmetį niekas nepasikeitė. Tėvynės ilgesys, meilės ir sėkmės paieškos iš žmonių gyvenimų niekur nedingo, o noras save suvokti iki tavęs buvusių kartų apsuptyje stiprus kaip niekada.

Apie seniausią ir iki šiol veikiančią lietuvių organizaciją sužinojau gana atsitiktinai. Viena kolegą paprašyta pasidomėti, kaip galėtume šios organizacijos palikimą ir paveldą įtraukti į mokslinę aplinką ir plačiau paskleisti viešumoje. Paprasčiau tariant, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) istorija man tapo tokiu pačiu atradimu, kaip ir asmeninės Amerikos atradimo istorija. Nuvykus į Niujorką, mano užduotis buvo padėti tvarkyti šios organizacijos archyvą ir biblioteką, taip pat ieškoti kelių, kaip SLA istoriją pateikti platesniame kontekste ir sudominti išeivijos tyrinėtojus.

Pagrindiniai ir vieši prieinami faktai – tai, kad 1886 m. rugpjūčio 15 d. Jonas Šliūpas ir jo bendražygiai Shenandoah mieste įsteigė SLA kaip lietuvių šalpos draugijų susivienijimą, kuris turėjo rūpintis ir kultūriniais išeivių reikalais. Patyrusi kelis skilimus ir atkūrimus, savo aukso amžių ši organizacija išgyveno tarpukariu, bet tuo pačiu vardu veikia iki šiol. XIX a. pabaigoje – XX a. viduryje tarp lietuvių ji buvo žinoma kaip draudimo bendrovė, tačiau neapleidusi ir spaudos darbo: laikraštis *Tėvynė* vis dar leidžiamas nuo 1896 m. Per tiek metų SLA veikloje dalyvavo daugybė žmonių, šiai organizacijai priklausė ir tautininkai, ir liberalai, ir socialdemokratai. Kuopomis pagrįstos struktūros narių skaičius,

veikiamas pasaulinių karų ir skirtingų emigracijos tempų iš Lietuvos, daug kartų keitėsi. XIX – XX a. sandūroje narių buvę apie 100 000 – taigi tai buvo neabejotinai didžiausia lietuvių emigracijoje vienijusi organizacija iki modernios valstybės susikūrimo.

Šiandien SLA veiklą būtų galima suskirstyti į tris kryptis: kultūros renginių organizavimas, SLA archyvo ir pastato saugojimas, Niujorko lietuvių bendruomenės telkimas. Tiesa, visos trys yra glaudžiai susijusios, nes aktyviausi dalyviai yra tie patys žmonės. Šios organizacijos biuras įsikūręs 1910 m. pirktame name Midtown Manhattano rajone. Namų rūsyje dabar yra saugomas SLA rankraščių, spaudos ir oficialių dokumentų archyvas bei dalis bibliotekos. Taip pat pastate veikia SLA raštinė ir SLA307 Art Space.

Žinoma, smagiausi lietuvių susibūrimai čia vyksta paskaitų, kvietinių svečių priėmimo ar Lietuvos valstybinių švenčių minėjimo proga, bet savanoriai renkasi kelis kartus per savaitę – tvarkyti archyvą ir administruoti įvairių kasdinių reikalų. Jie nepamiršta bendrauti tarpusavyje ir su Tautos Fondo kolegomis, kurie įsikūrę tame pačiame antname aukšte.

Viešnagės metu, dirbdama prie knygų ir dokumentų rūšiavimo, galvojau, kas yra svarbiau: palikimo sutvarkymas, “įpaveldinimas” (kaip santykinai galime vadinti istorikų mėgiamų senienų registravimą), tikrasis įpaveldinimas – *Landmark*, t.y. lankytino objekto statuso suteikimas pastatui, ar vis dėlto atminties

perdavimas – iš pirmosios emigrantų kartos XIX a. pabaigoje perdavimas mūsų laikų Niujorko lietuviams. Naivu būtų tikėtis, kad kuris nors vienas segmentas galėtų egzistuoti be kitų: pastatas be žmonių, knygos be skaitytojų, lietuviybė be kultūrinės ir istorinės atminties ir, žinoma, šiuolaikybėje gyvenantis niujorkietis be savitos kultūrinės tapatybės. Ne kartą girdėjau, kad būtent lietuviybė, kaip bet kurios kitos tautos, savitumo turėjimas ir daro tave išskirtiniu Niujorke. Gyvas ir įtraukiantis kultūros puoselėjimas, kūrimas ir sklaida, ne muziejinis ir ne išmuktas patriotiškumas, o toks, koks jis yra dabar – daugiau nei šimtmetį savyje talpinantis, bet trokštantis nugyventi dar daugybę šimtmečių ateityje.

Bet grįžkime prie SLA misijos saugoti dokumentinę organizacijos palikimą. Keliems dešimtmečiams veiklai išsisklaidžius ir niekam nesidomėjus, šis lobynas iš tiesų tapo labai prastos būklės vieta ir tik dabartiniai entuziastai po truputį tvarko, atskleidžia, siūlo daug įdomių galimybių istorikui, sociologui, lietuvių kalbos tyrinėtojiui. Šios organizacijos sukaupiti dokumentai gali daug pasakyti apie lietuvių bendruomenės socialinę raidą, švietimą, materialinį būvį ir kultūrinę užmačias.

Taigi turėčiau paklausti, kas kitas leisis ieškoti ir leis sau patirti atradimo džiaugsmą?

Monika Šipelytė ir Aldona Marijošienė tvarko SLA archyvą. Nuotrauka: L. Mihailovich

Niujorko Lietuvių Bendruomenė

Gintarė Bukauskas

Per 2017 metus Niujorko miesto lietuvių bendruomenė suruošė eilę įdomių kammerinių renginių šioje bendrų susitikimų ir patirčių vietoje, įgalinančioje palaikyti draugystes, pažinti naujai atvykusių ir senbuvų tautiečių kūrybinius ieškojimus bei atradimus, taip pat prisiliesti prie savo tautos išminties ir lietuviybės sklaidimo.

Vasario mėnesį apie Šv. Patriko katedros istoriją ir restauraciją pasakojo architektas ir restauratorius Danius Glinskis. Viešnagės JAV metu, profesorius Vytautas Landsbergis pristatė savo kūrybą ir drauge klausėmės Vytauto V. Landsbergio ir Ramunės Landsbergienės atliekamų dainų.

Kovo 11-osios minėjimo proga parodėme Ramunės Rakauskaitės filmą „Radviliada.“ Istorinę Radvilų šeimos reikšmę apžvelgė Niujorke gyvenantis istorikas Valdas Buožys. Pavasarinių gastrolių JAV metu, surengėme aktorių, tėvo ir sūnaus, Gedimino ir Ainio Storpīrščių koncertą.

Viešintis JAV darbo tikslais odontologas ir heraldikos specialistas Aidas Baškys

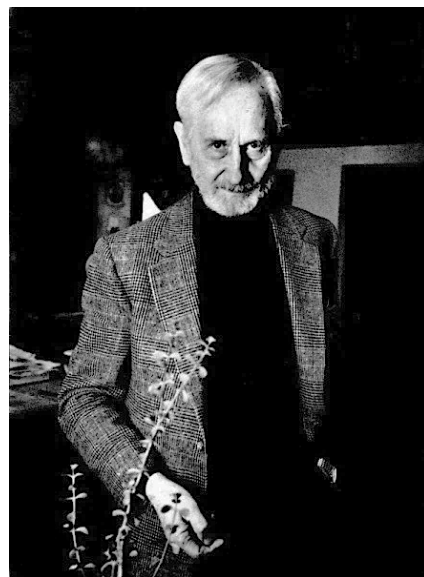
pristatė paskaitą apie lietuviškąją heraldiką. Suruošėme spaudos fotografo Jono Staselio paskaitą – pristatymą apie Lietuvos žurnalistinės fotografijos būklę ir pasiekimus, taip pat susipažinome su nepaprastai turiningomis ir gražiomis šio žanro nuotraukomis.

Savotišku metų leitmotyvu tapo dailininko ir kolekcionieriaus Kazio Varnelio 100-osios gimimo metinės paminėtos 2017 metais. Niujorke viešinti K. Varnelio namų – muziejaus Vilniuje muziejinkė Gabrielė Paškevičiūtė drauge su menininko sūnumi Kaziu Varneliu pasitelkdami nuotraukas papasakojo apie dailininko gyvenimą ir kūrybą.

Metų renginius užbaigėme su nepaprastai įdomia ir informatyvia meno ir architektūros profesoriaus John V. Maciuka paskaita „Gyvybingi modeliai: Kazio Varnelio kūryba Bauhauzo modernizmo kontekste,“ skaityta dailininko darbų parodos atidaryme Nacionalinėje dailės galerijoje Vilniuje.

Paskaitoje apie Lietuvos geneologiją ir heraldiką. Iš kairės: L. Šileikytė-Hood, Gintarė Bukauskas, Rasa McKeen, Valdas Buožys, Ričardas Hopanas, Ramutė Hopanienė, Aidas Baškys, LR Gen. kons. Julius Pranevičius, Aušra Buožienė, Vidmantas Pranevičius. Nuotr.: L. M.

Kazys Varnelis. Nuotr.: V. Dichavičienė

Kadras iš filmo kino kelionės „Radviliada.“ Nuotrauka: Studio Nominum

Profesorius V. Landsbergis ir pianistė Golda Vainbergaitė-Tatz. Nuotrauka: L. Mihailovich

SLA kultūros ir meno erdvė

Poetai – John Godfrey ir Vytautas Bakaitis.
Šaržas ir nuotrauka: L. Zaveckaitė

Kęstutis Zapkus 1975 m.
Nuotrauka: J. Gambone

Parodos “Smart Dust” atidaryme.
Nuotrauka: V. Jankūnas

V. Jankūno instaliacija “J traukinio istorijos.” Nuotrauka: V. Jankūnas

sla 307 Art Space

Julius Ludavičius

2014 metais Susivienijimo Lietuvių Amerikoje istoriniame pastate įkurta Sla 307 Art Space suteikia galimybę pristatyti aktualias temas kultūros ir meno srityje. Per ketverius metus buvo surengta virš 20 parodų ir apie 30 kultūrinių renginių: filmų peržiūros, knygų pristatymai, teatro vaidinimai, paskaitos, literatūros vakarai, koncertai.

Kasmetinėse programose greta gausios Lietuvos išeivių ir Lietuvoje gyvenančių menininkų kūrybos galima pamatyti JAV bei kitų šalių meno kūrėjų darbų. Tokiu būdu Niujorko miesto daugiakultūrinėje aplinkoje siekiama išsaugoti, stiprinti ir pristatyti lietuvišką kultūrą bei būti atviriems tarpkultūriniais dialogams ir bendriems projektams.

Sla307 Art Space
307 W. 30th St.
New York, NY 10001

Pernai Sla307 Art Space veiklos metai prasidėjo grupine paroda “Smart Dust,” kurioje dalyvavo apie 100 menininkų iš JAV, Vokietijos, Prancūzijos, Kanados ir Lietuvos su 250 darbų ir užsibaigė bendra 37 Vilniaus ir Niujorko lietuvių menininkų paroda “VNO – NYC.”

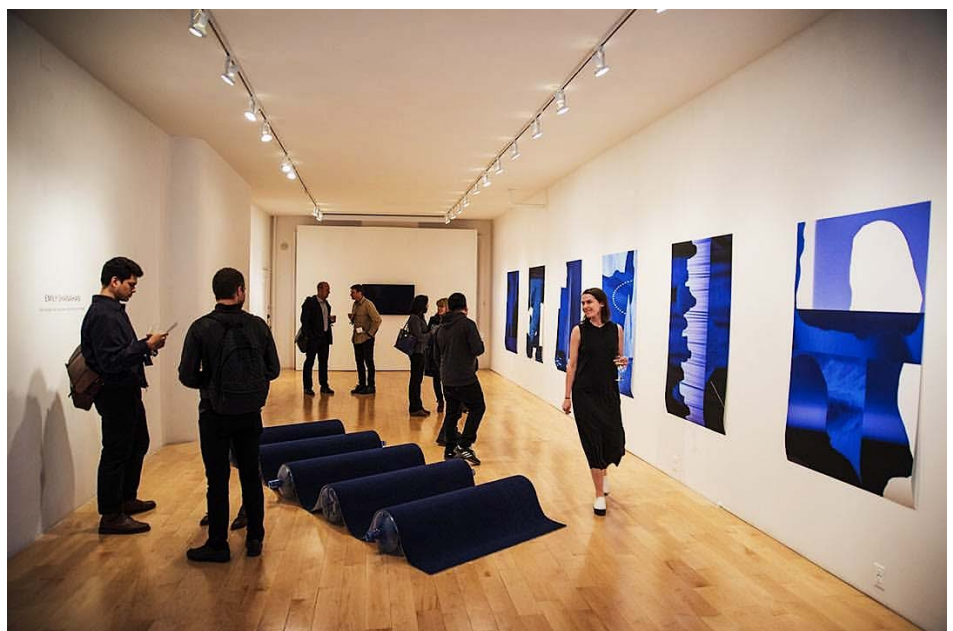
Sla307 Art Space lankytojai taip pat galėjo pamatyti Vytenio Jankūno video ir fotografijos instaliaciją “J traukinio istorijos,” Emily Shanahan video projekciją bei foto koliažus, tapytojų Tim Steele abstrakčią tapybos parodą ir Sandra Koponen reprezentacinę, ekspresionistinę tapybą, Kęstučio Zapkaus 60 metų kūrybos apžvalginę piešinių parodą.

Tarp 2017 metais minėtų renginių: Vytauto Bakaičio ir John Godfrey poezijos vakaras, filmininko Jerry Gambone dokumentinių filmų peržiūra apie tapytojus Kęstutį Zapką “With paint on canvas” ir Leon Polk Smith “Full circle.” Rudenį įvyko Jono Meko poetiško filmo “Ar buvo karas?” apie Williamsburgo lietuvių bendruomenę 1950 – 1953 metais premjera.

artspace@sla307.com

laasla307@gmail.com

www.sla307.com

Emily Shanahan solo parodoje “She thought her body was dissolving into foam.”
Nuotrauka: E. Shanahan

Renginiai

Naujai atgimęs Susivienijimas Lietuvių Amerikoje įgyvendina misiją, kuria siekia išlaikyti Amerikos lietuvių organizaciją, lietuviškos kultūros, istorijos ir informacijos centrą, skirtą visiems asmenims, kurie domisi lietuvišku paveldu ir šiuolaikiniais įvykiais.

Dešimtys kultūrinių renginių ir parodų sukviečia skirtingų kartų Lietuvos išeivius ir svečius į SLA buveinę – “lietuvių namus” Niujorke. Kiekvienas čia apsilankęs atranda Lietuvos dabarties ir praeities, estetiškos, intelektualios ir visuomeninės, mėgėjiškos ir profesionalios veiklos liudijimų.

Visi besidomintys šia veikla taip pat kviečiami jungtis prie kūrybinės saviraiškos grupių, lietuviškų organizacijų veikiančių Niujorko mieste ir apylinkėse bei sumanymų įtraukiančių tėvynainius aplink pasaulį.

Jau trečius metus, ankstyvą pavasarį, į SLA susirenka moksleiviai ir suaugusieji patikrinti savo lietuvių kalbos žinias. Sėkmingai išlaikiusiems mokėjimo lygių nustatymo testą išduodamas Vilniaus Universiteto pažymėjimas suteikiantis galimybę gauti kreditų JAV mokyklose.

SLA kiemelyje kartu dainuojame Lietuvos himną. Nuotrauka: Arūnas Tirkšliūnas

Prieš devynerius metus pasklidusi iniciatyva “Tautiška giesmė aplink pasaulį” suvienija tautiečius švenčiančius Lietuvos vardo tūkstantmetį. Liepos 6 dieną SLA kiemelyje telkiasi lietuvių bendruomenės nariai ir jų draugai vieningai giedoti Lietuvos himną.

Dažnas besilankantis kultūrinių renginių vakaruose gali pasiklausyti Vaivos Aglinskaitės vadovaujamos grupės “Giedula” atliekamų lietuviškų sutartinių ir vaizdingų vienbalsių metų laikų dainų pritarčių kanklių grojimo. Kiekvieną ketvirtadienį lietuvių folklorinės dainos mylėtojai susitinka SLA salėje susipažinti su muzika, pabendrauti per dainą.

Tuo tarpu, Niujorko lietuvių mėgėjų teatras “Pokštininkai,” žvelgiančių į save ir gyvenimą besišypsančiomis akimis, būriasi papasakoti mažiems ir dideliems humoristiškas istorijas. Teatro vadovė, režisierė ir pjesių autorė Vida Bladykaitė-Wilson kviečia lankytis repeticijose ir pradžiuoti žiurovus teatro pasirodymais.

Kasmet Tautos Fondo, JAV Niujorko apylinkės Lietuvių Bendruomenės, Lietuvos Vyčių organizacijų nariai renkami į suvažiavimus SLA patalpose. Jie apžvelgia savo veiklą, pristato ateities planus įgyvendinamus lietuvių bendruomenės labui.

LR Gen. kons. Niujorke Julius Pranevičius, V. Kudirkos ir A. Kazickienės lituanistinių mokyklų mokytojos ir 9 lietuvių kalbos lygių testą išlaikę dalyviai. 2018 m. Nuotrauka: N. Baumilienė

SLA kultūros ir meno erdvė

SUSIVIENIJIMUI LIETUVIŲ AMERIKOJE 130 METŲ!

2017 metais mūsų organizacija šventė savo gyvavimo ir veikimo 130 metų jubiliejų. Šiai reikšmingai sukakčiai paminėti, liepos mėnesį SLA pristatė istorinę parodą „Tėvynė / Patria.“ Ją sudarė unikali archyvinė medžiaga atrinkta iš dokumentų, knygų, senų „Tėvynės“ laikraščių ir istorinių artefaktų dešimtmečiais kaupų SLA rūsyje. Laiko linijoje ji sugulė į ilgametę ir didžią organizacijos istoriją: pradžią Pensilvanijoje, persikėlimą į Niujorką, sunkmečiui užklupus - pasiryžimą tarnauti Amerikos lietuvių išeivijos ir Lietuvos labui, tapimą įtakinga organizacija ir atsinaujinimą XXI amžiaus antrame dešimtmetyje.

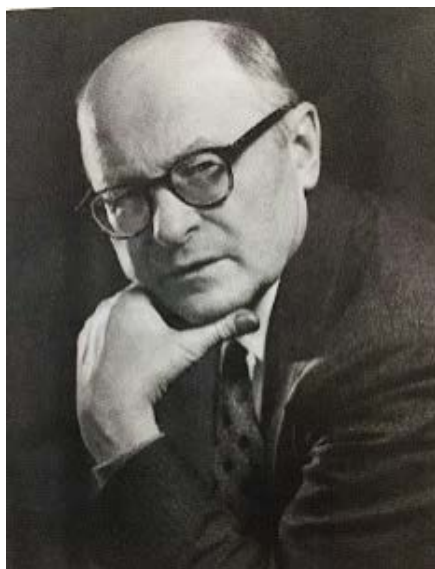
Rugsėjo mėnesį SLA pakvietė organizacijos narius ir svečius dalyvauti iškilmingoje jubiliejaus šventėje. SLA tarybos pirmininkas S. Sirusas, SLA prezidentė L. Mihailovich ir Lituanistikos tyrimo ir studijų centro atstovė L. Timukienė šiltai pasveikino dalyvius. Pakili nuotaika užpildė SLA salę papuoštą garbingos istorijos akimirkomis. Poros sukosi šokyje skambant dainoms iš praeities. Gardžios lietuviškos vaišės kvietė visus pokyliauti.

SLA istorijos akimirkos. Parodos „Tėvynė / Patria“ koncepcija ir turinys – Danius Glinskis, istorinių objektų parinkimas – Giedrė Stankūnienė ir Aldona Marijošienė, estetiškas ir informacinis parengimas – Laura Zaveckaitė, Julius Ludavičius ir Daina Mattis. Nuotrauka: L. Mihailovich

SLA jubiliejinės šventės dalyviai. Iš kairės į dešinę: Giedrė Stankūnienė, Laima Mihailovich, Loreta Timukienė, Aldona Marijošienė, Sonda Litvaitytė, Viktoras Sidabras, Dalia Valentine, Juozas Kazlas, Danius Glinskis, Antanas Dambriūnas. Nuotr.: L. Mihailovich

Adomas Galdikas 1967 m.
Nuotrauka: V. Maželis

Šių metų vasario 10 – kovo 11 dienomis Susivienijimas Lietuvių Amerikoje ir Tautos Fondas pristatė dailininko Adomo Galdiko tapybos apžvalginę parodą Sla307 Art Space. Dvidešimt septyni eksponuojami paveikslai buvo sutelkti iš privačių kolekcijų. Juose atsispindėjo A. Galdiko kūrybinė raida, o parodos atidarymo metu, prof. Stasys Goštautas susirinkusiems svečiams apibūdino menininko kūrybą. Vakara praskaidrino Vaivos Aglinskaitės suburtos grupės “Giedula” atliekamos folklorinės dainos.

Menotyrininkas, prof. Antanas Andrijauskas yra teisingai pastebėjęs ir charakterizavęs A. Galdiko kūrybos lauką. Mokslininkas pastebi, kad A. Galdikas reiškėsi tapybos, grafikos, scenografijos, monumentaliosios dekoratyvinės dailės, pašto ženklų, lietuviškų banknotų kūrimo, knygų iliustravimo bei lietuvių liaudies meno tyrinėjimo srityse.

Adomo Galdiko bičiuliai pasakoja, kad dailininkas niekada nesiskyrė su pagrindiniu savo darbo įrankiu – teptuku. Artėjant antrajai sovietų okupacijai Lietuvoje, A. Galdikas turėjo pasitraukti į Vakarus. Tačiau čia jo kūrybos linija nenutrūko. Tai akivaizdžiai matėsi pristatytoje parodoje. Jo kelionės metais sukurti paveikslai pasižymi spalvų ribotumu ir medžiagų kuklumu.

Adomas Galdikas prisiminimuose

Atvykęs į Ameriką, kaip ir daugelis emigrantų iš Europos, A. Galdikas sunkiai kūrėsi. Didžiąją šeimos materialinę naštą nešė jo žmona Magdalena.

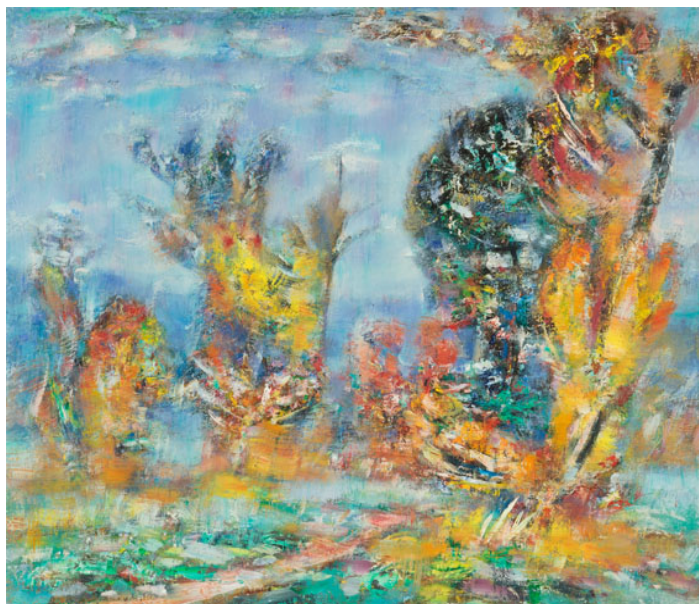
Tuo metu jau buvo susibūrusi Niujorko lietuvių bendruomenė, kuri dažnai organizuodavo įvairius susitikimus. Vieno iš tokių susibūrimų metu, organizuotą Long Islande, farmacijos mokslų studentė Rožė Šomkaitė buvo pristatyta tuomet jau gerai žinomam spalvų meistriui Adomui Galdikui. Dr. Rožė prisimena, jog A. Galdikas tik pažvelgė ir nesureagavo, visai nenumatydamas, jog ateityje ta sutikta mergina bus jo darbų parodų organizatorė.

Matydama A. Galdiko sunkumus paroduodant savo paveikslus, dr. Rožė nusprendusi jam padėti. Dailininkas dažnai sakydavo, kad “ateis koks buhalteris, nupirks už kapeikas paveikslą, ir po to, taps milijonieriumi, o pačio likimas bus kaip impresionistų, kurie mirė nuo bado.” Šiems žodžiams nebuvo lemta išsipildyti. Jo darbų parodos sėkmingai buvo pristatytos Baltimorėje, Čikagoje, Filadelfijoje. Viena sėkmingiausių parodų įvyko Klivlende. Lankytojai nupirko visus dvidešimt penkis paveikslus, už kuriuos buvo surinkta \$23,000. Už šiuos pinigus profesorius nusipirko Brooklynė namuką. Menininkas buvęs panteistas, jam buvo svarbu jausti ryšį su gamta, todėl nenuostabu, kad namuką išsirinko būtent prie vienintelės esančios eglės rajone. Dar svarbiau, jog pagaliau, jis turėjo progą įsigyti išsvajotą teptuką, kurio norėjo “100 metų” ir kuriam anksčiau neturėjo lėšų.

Kiekvieną dieną, nuo ryto iki vaka-

ro, profesorius tapydavo. Po darbo grįžus žmonai Magdalenai į namus, kartu pavaldydavo, o po to, eidavo klausytis klasikinės muzikos ar skaityti. Turėjo gražią biblioteką, kurios didelę dalį sudarė menotyros knygos prancūzų ir rusų kalbomis. 1968 metais laiške diplomatuui Juozui Urbšui dailininkas rašė, kad “jei praeity aš tik pusiau galėjau pasišvęsti menui, tai dabartinės sąlygos leidžia gyventi menui. Tai didelė laimė.” Kitu laiku profesorius dažnai svečiavosi pas skulptorių Jacques Lipchitz, su kuriuo artimai bendravo. Bičiuliavosi su poetu Juozu Tysliava ir eseistu Algirdu J. Greimu. Ne meno žmogų A. Galdikas sunkiai prisileisdavo. Apskritai buvo linkęs neįsileisti vidun nieko, kas galėjo sugriauti jo vidinį pasaulį. Medis jam buvo toks pat šventas kaip ir žmogus. Profesorius pats yra pasakojęs, kad jei matydavo medį pjau- nant, tai bėgdavo verkdamas tolyn.

Karo metu palikdamas Lietuvą, dailininkas paslėpė apie 500 savo kūrybos darbų. Dalis jų sovietmečiu buvo atrasta ir perduota Valstybiniam M. K. Čiurlionio dailės muziejui. Ten dirbusi menotyrininko Pauliaus Galaunės žmona Kazimiera juos ir parodžiusi dr. Rožei besilankant Lietuvoje 1972 metais. Iš visų neeksponuojamų, tik sukatologuotų ir sudėtų į lentynas darbų, ji tepamačiusi kelias dešimtis. Juose A. Galdikas buvo žydintis, teigianti dr. Rožė. Iki šių dienų ji nežinanti, koks tų paveikslų likimas.

A. Galdikas. *Ruduo*. 1954 m. Druskininkų miesto muziejus

SLA narystė

SLA pastato atstatymas / LAA building restoration

Šiais metais pirmą kartą iš esmės yra tvarkomas SLA organizacijos pastato fasadas. Nuo pat įsigijimo 1910 metais, kelis kartus buvo bandoma patvarkyti šį senstantį pastatą. Darbai jau yra įpusėję: nuvalytos nuo dažų plytos, sutvarkytos jų siūlės, sutvarkyta ir nudažyta pastato atbraila. Daug pastangų įdėta tvarkant ar pakeičiant suirusias akmens detales aplink langus. Toliau laukia darbai apatinėje pastato dalyje. Rudenį vėl iškilmingai pakabinsime SLA organizacijos lentą ant sutvarkyto fasado. Daugelį lėšų šiai restauracijai SLA pasiskolino. Taip pat du metus iš eilės mus parėmė Lietuvos ir Tautos fondai. Tam kad toliau išlaikytume šį pastatą, kviečiame SLA narius ir visus, kuriems svarbi lietuvių kultūrinė veikla Manhattene, paaukoti šiam projektui. Jūsų aukos gali būti nurašytos nuo mokesčių. SLA taryba jums nuoširdžiai dėkoja.

Renovation of the LAA building is in progress and much work has already been done: bricks were cleaned, seams were pointed, cornices were repaired and painted, and window ornamentations were refurbished. Most of the financing for this project came from the Lithuanian National Foundation (NY) and grants from the Lithuanian Foundation (Chicago). However, to complete this monumental undertaking and to preserve this historical building more funds are necessary. We invite everyone who is interested in maintaining the building and continuing Lithuanian cultural activities in Manhattan to support this project. Donations are tax-deductible. LAA Board of Directors thank you most sincerely.

SUSIVENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

Organizacija pristato lietuvišką kultūrą ir meną Niujorke. Jūsų narystė leis Susivienijimui imtis įvairios edukacinės ir kultūrinės veiklos skleidžiant mūsų paveldą ir išsaugant jį ateities kartoms. Prašom junkitės šiandieną!

Kvieskite draugus ir kaimynus daryti tą patį.

Prašome siųsti čekius:

Organization presents Lithuanian culture and art in the center of New York. Your membership will enable the Alliance to undertake various educational and cultural activities promoting our heritage and preserving it for future generations. Please join today and invite your friends and neighbors to do the same.

Please make checks payable to:

Lithuanian Alliance of America, 307 W. 30th Street, New York, NY 10001-2703

NARYSTĖS PARAIŠKA / MEMBERSHIP FORM

VARDAS / FIRST NAME: _____ PAVARDĖ / LAST NAME: _____

ADRESAS / ADDRESS: _____

TEL. (namų / home): _____ (mobilus / mobile): _____

E - PAŠTAS / E - MAIL: _____

NARYSTĖ / MEMBERSHIP (\$25): _____ ORGANIZACIJA / ORGANIZATION (\$100): _____

AUKA / DONATION: _____

AČIŪ! THANK YOU!